KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 23e juni 1967 door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een amendement op het ontwerp van wet "betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités",, heeft de 27e juni 1967 het volgend advies gegeven :

ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Emploi et du Travail, le 23 juin 1967, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un amendement au projet de loi "sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires", a donné le 27 juin 1967 l'avis suivant :

Volgens dit amendement zouden de collectieve arbeidsovereenkomsten waarvan de werkingssfeer beperkt is tot één onderneming, niet moeten worden neergelegd op het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid omdat, aldus de verantwoording, deze overeenkomsten alleen gevolg hebben voor de betrokken partijen en het niet nodig is er publiciteit aan te geven. De verantwoording voegt er nog aan toe dat de partijen er bovendien belang bij kunnen hebben "dat de regelingen die zij getroffen hebben, niet ter kennis van derden worden gebracht".

In de memorie van toelichting bij het ontwerp wordt de aandacht erop gevestigd, dat de neerlegging niet alleen "een onontbeerlijke aanvulling is van de bekendmaking", maar dat het tevens een controlemiddel voor de overheid is om na te gaan of de overeenkomst in de voorgeschreven vormen is aangegaan en opgesteld, zoals artikel 18 overigens uitdrukkelijk bepaalt. "Indien een collectieve arbeidsovereenkomst aan deze voorwaarden niet voldoet, zal de neerlegging worden geweigerd. De neerlegging maakt dus een substantiële slotformaliteit uit. Zonder deze formaliteit blijft het wettelijk bestaan van de collectieve arbeidsovereenkomst gebrekkig. De bij dit ontwerp bepaalde gevolgen zullen aan deze overeenkomst niet worden toegekend en zij zal geen andere waarde hebben dan deze die de belanghebbende partijen haar willen verlenen. Het gewicht dat voortaan zal worden gehecht aan de formaliteit van neerlegging is te begrijpen, gezien de niet algemeen verbindend verklaarde overeenkomst een bron van recht is, niet alleen voor de partijen, maar ook voor derden. Zonder publiciteit zijn deze laatsten evenwel in de onmogelijkheid te weten waartoe zij gehouden zijn, en zonder neerlegging is de publiciteit niet te verwezenlijken" (Senaat, 1966-1967, Gedr. St. nr. 148, blz. 27).

.../...

Deze toelichting bij de betekenis van de neerlegging geldt ook voor de collectieve arbeidsovereenkomst die beperkt is tot één onderneming.

Deze is immers bindend, niet alleen voor de contracterende werknemersorganisaties en hun leden, maar ook voor de ongeorganiseerde werknemers die in het bedrijf tewerkgesteld zijn (artikel 19, 4). Deze laatsten zijn in generlei opzicht betrokken bij de overeenkomst en zijn dus alleszins derden voor de toepassing van artikel 18.

Opdat de overeenkomst voor de ongeorganiseerden bindend zou zijn, is vereist dat zij is gesloten met inachtneming van de vormvereisten voorgeschreven door de artikelen 13 en 16 en het komt de overheid toe na te gaan of aan deze voorwaarden is voldaan. Daarvoor is neerlegging van de overeenkomst vereist en indien deze geweigerd wordt, heeft de overeenkomst niet de rechtsgevolgen die het ontwerp eraan verbindt, wat onder meer betekent, dat de overeenkomst niet bindend is voor de ongeorganiseerde werknemers van het bedrijf en dat bij individuele arbeidsovereenkomst ervan kan worden afgeweken (artikel 11).

Bovendien is ook een zekere vorm van bekendmaking van de bedoelde collectieve overeenkomst nodig, omdat zij rechten en eventueel plichten doet ontstaan voor de werknemers die geen partij bij de overeenkomst zijn. Deze moeten dus ook kennis kunnen krijgen van de volledige inhoud en de officiële tekst van de overeenkomst.

Aangezien de neerlegging derhalve dezelfde betekenis heeft voor de collectieve arbeidsovereenkomsten die voor een bepaalde onderneming worden aangegaan als voor de andere, bestaat er geen reden om de eerstgenoemde uit het toepassingsgebied van artikel 18 te sluiten.

Suivant cet amendement, les conventions collectives de travail dont le champ d'application est limité à une seule entreprise ne devraient pas faire l'objet d'un dépôt au Ministère de l'Emploi et du Travail parce que, ainsi est-il dit dans la justification, elles n'ont d'effet qu'entre les parties et il n'est pas nécessaire de les soumettre à une quelconque mesure de publicité. La justification ajoute que "les parties peuvent avoir intérêt à ce que les arrangements qu'elles ont conclus ne soient pas portés à la connaissance des tiers".

L'exposé des motifs du projet relève que le dépôt, non seulement est un "complément indispensable de la publicité" mais encore constitue un moyen de contrôle permettant à l'autorité de vérifier si la convention a été conclue et est rédigée dans les formes prescrites, ainsi que le prévoit d'ailleurs expressément l'article 18. "Dans le cas où une convention collective du travail ne remplit pas ces conditions, le dépôt sera refusé. Le dépôt constitue donc une formalité substantielle terminale, sans laquelle l'existence légale de la convention collective de travail demeure paralysée. Les effets prévus par le présent projet ne lui seront pas conférés et elle n'aura d'autre valeur que celle que les parties intéressées voudront bien lui reconnaître. Cette importance que revêtira désormais la formalité du dépôt peut se comprendre du fait que la convention collective non rendue obligatoire est source de droit, non seulement pour les parties, mais aussi pour les tiers. Or, sans publicité, ces derniers sont incapables de savoir à quoi ils sont tenus, et sans dépôt la publicité est irréalisable" (Sénat, 1966-1967, Doc. parl. n° 148, page 27).

.../...

Ces considérations sur l'importance du dépôt valent tout autant à l'égard de la convention collective de travail limitée à une seule entreprise.

Une telle convention, en effet, s'impose non seulement aux organisations de travailleurs contractantes et à leurs membres, mais aussi aux travailleurs non syndiqués occupés dans l'entreprise (article 19, 4). Or, ces derniers n'ont aucunement été associés à l'élaboration de la convention et doivent donc de toute façon être considérés comme des tiers pour l'application de l'article 18.

Pour qu'elle puisse s'imposer aux travailleurs non syndiqués, la convention doit avoir été conclue dans le respect des formalités prescrites par les articles 13 et 16, et il appartient à l'autorité de vérifier si celles-ci ont été accomplies. A cet effet, le dépôt de la convention est indispensable. Si le dépôt est refusé, la convention ne produit pas les effets juridiques que le projet y attache, ce qui veut dire, notamment, qu'elle ne s'imposera pas aux travailleurs non syndiqués de l'entreprise et qu'il pourra y être dérogé par contrat de louage de travail individuel (article 11).

Une raison supplémentaire pour donner à la convention collective visée une certaine forme de publicité découle de ce qu'elle accorde des droits et, le cas échéant, impose des obligations aux travailleurs qui n'y sont pas parties. Il importe que ceux-ci puissent prendre connaissance du contenu intégral de la convention et de son texte officiel.

.../...

La formalité du dépôt revêtant, dès lors, une égale importance pour les conventions collectives limitées à une seule entreprise et pour les autres conventions collectives, il n'y a pas de motif d'exclure les premières du champ d'application de l'article 18.

De kamer was samengesteld uit

de Heren : F. LEPAGE, voorzitter van de Raad van State,
Messieurs : président du Conseil d'Etat,

H. BUCH, staatsraden,
Ch. SMOLDERS, conseillers d'Etat,

J. LIMPENS, bijzitters van de afdeling wetgeving,
R. de RYKE, assessoren de la section de législation,

M. JACQUEMIJN, adjunct-griffier, griffier.
greffier adjoint, greffier.

De overeenstemming tussen e Nederlandse en de Franse tekst erd nagezien onder toezicht van e H. Ch. SMOLDERS.

Het verslag werd uitgebracht oor de H. H. LENAERTS, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. Ch. SMOLDERS.

Le rapport a été présenté par M. H. LENAERTS, auditeur.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

(get.) M. JACQUEMIJN.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) F. LEPAGE.